

O građevinarstvu, industriji građevinskih materijala i arhitektonskim djelatnostima BiH

Građevinarstvo i industrija građevinskih materijala su značajan segment privrede svake države u svijetu, pa samim tim i Bosne i Hercegovine. Građevinarstvo je, prvenstveno, radno intenzivna grana koja upošljava velik broj radnika. Iskustva drugih zemalja u svijetu su pokazala da uteškim ekonomskim uslovima u državi, povećana aktivnost građevinarstva značajno ublažava i rješava probleme nezaposlenosti. S druge pak strane nepobitno je multiplicirajuće dejstvo građevinarstva na rast i razvoj ostale privrede. Jer, građevinarstvo absorbuje veliki dio proizvodnje ostalih grana privrede, prvenstveno industrije, čime direktno doprinosi rastu proizvodnje ostale privrede ali i doprinosi ukupnom razvoju svake zemlje.

Stanje i razvoj građevinarstva i industrije građevinskog materijala u direktnoj su korelaciji sa obimom investicija. Period iza nas je pokazao da investicije imaju cikličan tok, pa samim tim i aktivnost i razvoj građevinarstva i industrije građevinskog materijala dijele sudbinu takvih kretanja. Do '90-tih godina, Bosna i Hercegovina je imala intenzivnu investicionu aktivnost, od kada počinje njena stagnacija i osjetan pad. U takvim uslovima rasta, građevinarstvo i industrija građevinskih materijala BiH su u predratnom periodu postigli pravi bum, sa značajnim i respektabilnim kapacitetima ne samo u zemlji, nego i širom svijeta.

U predratnom periodu u BiH, građevinarstvo je sa oko 1.200 privrednih subjekata upošljavalo cca 100.000 radnika, dok je industrija građevinskih materijala upošljavala cca 10.000 radnika. Skupa to je iznosilo 10% ukupno zaposlenih u privredi BiH. U tom periodu nastali su veliki sistemi kao što je Energoinvest, Hidrogradnja, Vranica, Kozara, GP Bosna, GP Put i dr., koji su bili vrlo značajni i poznati širom bivše zemlje i svijeta.

Danas se slika osjetno izmijenila. Investicije u BiH danas su na dosta niskom nivou, a veliki sistemi ovih djelatnosti devastirani i jako iscjepkani, a nakon rata nastao je i velik broj novih manjih firmi. Trenutno u građevinarstvu BiH egzistira skoro 3.000 privrednih subjekata, sa cca 34.500 radnika, što je oko 7,5 % ukupno zaposlenih u BiH. Sa stanovišta kapaciteta i značaja za privredu BiH, to djelatnosti građevinarstva i industrije građevinskih materijala i nadalje čini značajnim djelatnostima na domaćem planu, a sa stanovišta pružanja usluga u inostranstvu i benefita koji donose ovoj državi, potencijalnim i respektabilnim kapacitetima.

Arhitektonska djelatnost u BiH po veličini je malena, ali po značaju veoma bitan segment privrede BiH, posebno za građevinarstvo i industriju građevinskih materijala. Ova djelatnost je kreator zamisli investitora i predhodnica svih investicionih aktivnosti. Ona je ujedno indikator budućih kretanja u djelatnostima građevinarstva i industrije građevinskih materijala i faktor od kog zavisi u kom pravcu će ići budući razvoj ovih djelatnosti u tehnologijama, kadrovima i materijalima za građenje. U dosadašnjem periodu arhitektonske djelatnosti su ostvarile impresivne rezultate u projektovanju objekata, inženjeringu i nadzoru nad izvođenjem objekata ne samo u BiH i u bivšoj zajedničkoj državi, nego i u brojnim zemljama u svijetu. U vanjskotrgovinskoj razmjeni sa svijetom, građevinarstvo, industrija građevinskih materijala i arhitektonske djelatnosti BiH oduvijek su imali, a i nadalje će imati, veoma značajno mjesto.

U periodu do rata u BiH, građevinarstvo je imalo vrlo značajne kapacitete koji su godišnje ostvarivali 150-250 mil US\$ i upošljavali cca 10.000 radnika. Pri tom su značajno upošljavani i kapaciteti ostale privrede BiH za pripremu poslova u

inostranstvu, a kroz realizaciju poslova u inostranstvu obezbjeđivan je i izvoz značajnog dijela proizvoda ostale privrede BiH.

Ratovi u Perzijskom zalivu bili su prekretnica u izvozu investicionih usluga BiH, a povlačenje iz Libije početkom 2011.godine izgleda da je samo ponovljeni scenario već viđenog na iračkom tržištu.

Iz pomenutih razloga kompanije ovih djelatnosti izlaz iz situacije u kojoj se nalaze, vide i u formiranju jake i snažne Asocijacije u okviru

Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH gdje bi iznosili svoje probleme, objedinjavali zajedničke interese, zajednički utvrđivali politiku, aktivnosti i pravce svog djelovanja, a kroz partnerski odnos sa nadležnim Državnim i drugim organima i institucijama obezbjedili njihovo aktivno uključivanje u razrješavanju interesa i problema ovih djelatnosti. A sve to u obostranom interesu.

